

BANDIȚII

Eric HOBBSAWM (1917–2012), „cel mai respectat istoric britanic”, s-a născut în Egipt, într-o familie evreiască din Alexandria. Și-a făcut studiile la Viena și la Berlin, iar din 1933, la Londra. A studiat la St. Marylebone Grammar School, Londra, și la King's College, Cambridge, devenind lector la Catedra de istorie de la Universitatea Birkbeck din Londra, în 1947, și profesor, în 1970. În ultimii ani a predat la New School for Social Research din New York. A fost membru al Academiei Britanice și al Academiei Americane de Arte și Științe. Valoarea operei științifice i-a fost recunoscută și apreciată cu importanta distincție Companion of Honour, în 1998.

Autor prolific, cu un real talent literar, a reușit să transpună istoria într-un limbaj accesibil, publicând peste 30 de lucrări. Toate cărțile sale au fost traduse în mai multe limbi. Cele mai cunoscute patru volume ale sale, care cuprind istoria lumii de la 1789 până la 1991, au apărut în versiune românească la Editura Cartier: *Era Revoluției* (1789–1848); *Era Capitalului* (1848–1875); *Era Imperiului* (1875–1914); *Era Extremelor* (1914–1991). La aceeași editură au mai apărut, în 2016, *Globalizare, democrație și terorism*, și, în 2017, *Despre istorie*.

A fost pasionat de jazz, semnând, sub pseudonimul Francis Newton, rubrica de critică muzicală a ziarului *New Statesman*.

La moartea lui Eric Hobsbawm, survenită la 1 octombrie 2012, Niall Ferguson nota în *The Guardian*: „Într-o vreme când diferențe ideologice foarte mici dau, în mod curent, ocazia pentru atacuri încrâncenate la persoană, Hobsbawm ar trebui să servească drept exemplu pentru felul în care oamenii civilizați pot avea păreri diferite în privința unor mari probleme, căzând, în schimb, de acord în privința multor alora”.

Traducătorul, **Ciprian ȘIULEA** (n. 1969), este absolvent al Facultății de Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj; profesor de științe socioumane (1995-1999); ziarist (2004-2008) și traducător. Autor al volumului *Retori, simulacre, imposturi. Cultură și ideologii în România* (Ed. Compania, București, 2003. Premiul *România literară* pentru debut pe 2003, Premiul ASPRO pentru debut pe 2003); coeditor al antologiei *Iluzia anticomunismului* (Ed. Cartier, Chișinău, 2008); traducător a peste 50 de volume de ficțiune și nonficțiune ale unor autori precum Scott Fitzgerald, Aldous Huxley, George Orwell, Jack Kerouac, J. Habermas ș.a.; președinte al Asociației Române a Traducătorilor Literari.

Eric HOBBSAWM

BANDIȚII

Traducere din engleză de Ciprian ȘIULEA

CARTIER
i s t o r i c

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr.24, sectorul 2, București.

Tel/fax: 021 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

www.cartier.md

Difuzare:

București: Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2.

Tel./fax: 021 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

Chișinău: str. București, nr. 68. E-mail: cartier@cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova. Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Nobles și pe cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210.80.51

E-mail: romania@cartier.md

www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier istoric* este coordonată de Virgil Pâslariuc

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Eric Hobsbawm

BANDITS

Abacus (Londra), 2004

Eric Hobsbawm

BANDIȚII

Ediția I, mai 2017

Copyright © 2000 by Eric Hobsbawm.

© 2017, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Hobsbawm, Eric.

Bandiții/ Eric Hobsbawm; trad. din engl. de Ciprian Șiualea. – Chișinău: Cartier, 2017

(Combinatul Poligrafic). – 240 p. – (Colecția "Cartier istoric", ISBN 978-9975-79-902-7).

Referințe bibliogr. în subsol. – Indice de nume: p. 223-234. – 700 ex.

ISBN 978-9975-86-164-9.

94(100)

H 68

Cuprins

<i>Ilustrații</i>	7
<i>Prefață</i>	9
Portretul unui bandit	15
1. Bandiți, state și putere	21
2. Ce este banditismul social?	33
3. Cine devine bandit?	47
4. Tâlharul nobil	59
5. Răzbunătorii	75
6. Haiducii	87
7. Economia și politica banditismului	99
8. Bandiți și revoluții	113
9. Expropriatorii	127
10. Banditul ca simbol	145
<i>Anexa A. Femeile și banditismul</i>	151
<i>Anexa B. Tradiția banditului</i>	155
<i>Post-scriptum</i>	173
<i>Lecturi suplimentare</i>	205
<i>Indice de nume</i>	223

Ilustrații

Dick Turpin (*Arhiva Weidenfeld*)

Bandiți corsicani moderni (*Arhiva Weidenfeld*)

Bandolero (*Arhiva Weidenfeld*)

Salvatore Giuliano (*Keystone Press/Hulton Getty*)

Lampião, marele erou-bandit al Braziliei (*Editora Gráfica/
Arhiva Weidenfeld*)

Cadru din filmul brazilian *O Cangaçeiro* (1953) (*National
Film Archive*)

Giorgios Volanis (*Institute of Balkan Studies*)

Constantine Garefis, cu banda lui (*Institute of Balkan Studies*)

Sandor Rószsa, marele partizan-brigand maghiar (*Hungarian
National Museum*)

Scenă din filmul lui Miklos Jancso *Pribegii* (*National Film
Archive*)

Execuția piraților de pe Namoa

Un pindari (*Arhiva Weidenfeld*)

Prefață

Cândva la începutul anilor '50, autorul de față a fost izbit de curiosul fapt că peste tot în Europa se spuneau exact aceleași povești și mituri despre anumite tipuri de bandiți, ca aducători ai dreptății și redistribuției sociale; de fapt, cum a devenit din ce în ce mai clar, peste tot pe glob. Urmând îndemnul doctorului Samuel Johnson ca

să cercetăm cu cea mai amplă privire,
din China până în Perú, a noastră omenire,

cititorii acestei cărți îi vor descoperi pe aceștia în ambele țări și, de fapt, pe toate continentele locuite. Această descoperire a constituit baza unui eseu, „Banditul social”, primul capitol al cărții de studii despre formele arhaice ale mișcării sociale, *Primitive Rebels* (Manchester, 1959). Zece ani mai târziu, pe baza și altor studii, mai ales din America Latină, ea a fost adăugată, devenind prima ediție a cărții de față (*Bandiții*, Londra, 1969). Aceasta a constituit, de fapt, punctul de plecare al studiilor contemporane în plină dezvoltare despre istoria bandiților, din care o mare parte (mai ales după critica lui Anton Blok din 1971) nu a acceptat teza „banditismului social”, cel puțin nu în forma ei originală. Edițiile ulterioare (pentru Penguin Books, 1971) și pentru o editură americană (Pantheon Books, 1981), ambele epuizate acum, au revizuit și au adăugat textul inițial și au luat în considerare masa noului material și a acelor critici care mi s-au părut a fi întemeiate. Astfel, ceea ce se află acum sub ochii cititorului este a patra ediție revizuită a *Bandiților*.

Există trei motive importante pentru pregătirea acestei ediții, în afara faptului că diverși editori consideră în continuare că această carte nu și-a pierdut interesul. În primul rând, și cel mai evident, după 1981 au apărut mai multe lucrări importante despre istoria banditismului, de exemplu despre bandiții chinezi, turci otomani și balcanici, despre America Latină, Mediterana și multe alte regiuni mai lăaturalnice, fără a uita îndelung așteptata biografie a lui Pancho Villa aparținându-i lui Friedrich Katz. Acestea nu doar au adăugat un material nou, ci au lărgit mult modul în care gândim despre banditismul din societate. În ediția de față, am făcut tot posibilul să iau în considerare aceste noi descoperiri. (Pe de altă parte, critica argumentației din *Bandiții* rămâne mai mult sau mai puțin cum era.)

În al doilea rând, dezintegrarea rapidă a puterii de stat și administrației din multe părți ale lumii și declinul notabil al capacității chiar și a statelor puternice și dezvoltate de a menține nivelul de „lege și ordine” pe care l-au creat în secolele XIX și XX îi familiarizează din nou pe cititori cu acel tip de condiții istorice în care poate exista banditismul endemic și, uneori, epidemic. În lumina Ceceniei contemporane, interpretăm explozia de bandiți mediteraneeni de la sfârșitul secolului XVI altfel decât o făceam în anii '60.

Al treilea motiv este că autorul însuși, deși mândru de a fi părintele fondator al unei întregi ramuri a istoriei, nu poate evita încercarea de a răspunde la întrebarea sugerată de cronica unui istoric bun la două cărți despre banditism din urmă cu zece ani: „Prea puțin din teza lui Hobsbawm rămâne neafectat”¹. Dacă acest lucru chiar ar fi adevărat, nu ar exista niciun motiv pentru o nouă ediție a *Bandiților*. Cartea ar deveni pur și simplu anacronică și imposibil de salvat doar prin corecturi și revizuirii, chiar dacă ar merita citită, poate, ca document al epocii ei. După părerea mea, nu este cazul *Bandiților*. Principalele critici față de teza inițială sunt trecute în revistă în partea I a *Post-scriptumului* acestei ediții, care modifică și completează *Post-scriptumul* inclus în ediția din 1981.

¹ William Doyle, „Feuds and Law and Order”, *London Review of Books*, 14 septembrie 1989, p. 12.

Cu toate acestea, la 30 de ani după prima ei publicare, este evident că atât argumentația, cât și structura cărții necesită o re-gândire, ca și o aducere la zi substanțială. Am încercat să fac asta aici, în primul rând prin plasarea mai sistematică a banditismului, inclusiv a banditismului social, în contextul politic – al stăpânilor² și statelor, al structurilor și strategiilor ambelor categorii – în care funcționează ei. Deși această dimensiune a subiectului este prezentă în edițiile anterioare ale cărții, acum am încercat mai clar ca înainte să văd „istoria *politică* a rolului banditismului... (ca fiind) centrală”³.

De asemenea, am luat în considerare cea mai convingătoare critică adusă cărții mele, anume faptul că am folosit cântecele și poveștile banditești deopotrivă pentru a depista natura *mitului* banditului social și, mai degrabă experimental, pentru a vedea „în ce măsură bandiții se ridică la înălțimea rolului care le-a fost atribuit în drama vieții țărănești”. A devenit clar, acum, că ele nu pot fi folosite nicidecum, în mod rezonabil, în al doilea scop. În orice caz, bărbații identificabili în jurul cărora s-au constituit astfel de mituri erau adesea în viața reală foarte diferiți de imaginea lor publică; inclusiv mulți dintre cei citați drept „bandiți buni” în versiunile anterioare ale acestei cărți. De asemenea, a devenit clar acum că ele nu pot fi folosite în primul scop fără o analiză anterioară completă a acestui gen de compunere literară, a transformărilor publicului, tradițiilor și toposurilor ei, a modurilor ei de producere, reproducere și distribuire. Pe scurt, baladele, ca și înregistrările de istorie orală, sunt o sursă foarte înșelătoare și, asemenea tradiției orale, sunt contaminate de modul în care se transmit de la o generație la alta. Cu toate acestea, ele pot și trebuie să fie folosite în continuare în anumite scopuri. Sper ca (de data asta) să nu fi încălcat granițele bunului-simț când am făcut acest lucru.

² „Lord”, în original – am recurs la această variantă în întregul volum, în lipsa alteia mai bune, însă ar trebui avute în vedere și sensurile de „senior feudal”, „mare proprietar de pământ” etc. (*n. tr.*).

³ Cf. E. J. Hobsbawm, Introducere la G. Ortalli, ed., *Bande Armate, Banditi, Banditismo e repressione di giustizia negli stati europei di antico regime* (Roma, 1986), p. 16.

Aceasta este, prin urmare, o ediție substanțial adăugită și revizuită, chiar dacă textul celor nouă capitole inițiale și al *Anexei*, „Femeile și banditismul” (acum *Anexa A*), deși a fost modificat unde se impunea, nu a necesitat o rescriere substanțială. Adăugirile importante la ultima ediție britanică (1971) sunt următoarele: (1) un „Portret al unui bandit” introductiv (publicat inițial drept corp principal al *Prefeței* la ediția americană din 1981), (2) un capitol nou intitulat „Bandiți, state și putere”, (3) o *Anexă B*, „Tradiția banditului”, și un *Post-scriptum* în două părți (modificat și adăugit față de ediția din 1981) care – cum am mai amintit – se ocupă de criticile la adresa lucrării mele și, de asemenea, examinează supraviețuirea activităților care întruchipează tradiția clasică a banditismului în ultima parte a secolului XX. Secțiunea *Lecturilor suplimentare* a fost și ea rescrisă. Prefețele edițiilor anterioare au fost omise.

În ce privește mulțumirile, nu trebuie decât să repet ce am spus în ediția inițială. Majoritatea acestei cărți se bazează pe materiale publicate și informații extrase sau, mai degrabă, oferite voluntar cu mult entuziasm de prieteni și colegi conștienți de interesul meu față de acest subiect și pe seminare din diverse țări care au criticat argumentele cărții și mi-au adus în cale alte surse. Îndatorarea mea față de corpusul crescând al istoriografiei bandiților e recunoscută cu plăcere și satisfacție, cu atât mai sincer cu cât o mare parte a acestei literaturi de după 1969 se bazează pe cercetarea primară stimulată de prima ediție a *Bandiților*. Contactul meu direct cu tema acestei cărți a fost limitat. Capitolul 9 se bazează pe o cercetare intensivă din 1960, de mai multe săptămâni, a carierei proscrișilor anarhiști catalani, pe care nu aș fi putut s-o întreprind fără ajutorul și recomandările oferite de dl Antoine Tellez din Paris. Argumentația fundamentală a Capitolului 4 a fost confirmată de o zi petrecută în compania lui Don José Avalos din Pampa Grande, provincie din Chaco, Argentina, fermier și fost sergent în poliția rurală. În 1981, în urma unei conferințe despre bandiții și proscrișii din Sicilia, am avut șansa de a mă întâlni cu doi foști membri ai bandei lui Salvatore Giuliano și cu alți oameni care aveau o cunoaștere directă a activităților lui. Cu toate acestea, le datorez mai mult unor prieteni și colegi din Columbia, Italia și Mexic care au avut un număr substanțial mai

mare de contacte directe și ample cu lumea proscrișilor înarmați. Le datorez mult lui Pino Arlacchi și, pentru Columbia, lui Carlos Miguel Ortiz, Eduardo Pizarro și Rocío Londoño și prietenilor ei, unii morți acum. Datoria mea față de operele lui Gonzalo Sanchez și Donny Meertens ar trebui să fie evidentă din text.

E. J. Hobsbawm
Londra, iunie 1999

Portretul unui bandit

Cea mai bună modalitate de a pătrunde în subiectul complicat al „banditismului social”, care constituie subiectul acestei cărți, este prin cariera unui bandit social. Iată un astfel de caz. El a fost întocmit de un student necunoscut de la Universitatea din Addis Abeba, Etiopia, a cărui lucrare mi-a fost pusă la dispoziție de profesorul lui. La momentul în care am primit această lucrare, bazată pe informatori locali și surse periodice în engleză și tigrinya, nu mi s-a oferit numele autorului, din motive legate de situația politică incertă din Etiopia și Eritreea din acea perioadă. Dacă se va întâmpla ca el să vadă această ediție și să dorească să se facă cunoscut, mi-ar face mare plăcere să-mi recunosc datoria față de el.

Iată deci, într-o formă destul de sumară, povestea lui Weldegabriel, cel mai mare dintre frații Mesazgi (1902/3-1964). S-o lăsăm să vorbească de la sine.

Pe vremea în care Eritreea era colonie italiană, tatăl lui Weldegabriel, un țăran din satul Beraquit din districtul Mereta Sebene, a murit în închisoare, unde fusese băgat ca unul din reprezentanții satului care se opuseseră numirii unui nou guvernator al districtului, deoarece nu era localnic. Văduva lui l-a învinovățit pe guvernatorul nepopular și a cerut răzbunare, însă fiii ei erau prea mici, părerile localnicilor referitoare la vinovăția guvernatorului erau împărțite și, în orice caz, italienii interzisese războaiele. Cei patru fii ai ei au crescut și și-au făcut un rost pașnic ca agricultori. Weldegabriel s-a

înrolat în armata colonială ca *askari* și i-a slujit pe italieni în Libia, în timpul Războiului Italiano-Etiopian din 1935-1936, împreună cu doi dintre frații lui, și la ocuparea Etiopiei (1936-1941). După victoria britanicilor, s-au întors acasă să se reapeuce de agricultură, cu unele economii, puțină italiană și o bună cunoaștere a armelor și abilităților militare. Weldegabriel a fost un soldat bun, promovat la gradul de subofițer.

Ordinea colonială italiană se prăbușise și pe moment britanicii administrau teritoriul. În situația tulbure de după război, banditismul a înflorit, iar marele corp de *askari* demobilizați constituia un rezervor natural de potențiali recruți. Slujbele erau rare și eritreenii continuau să fie discriminați în fața italienilor. Etiopienii imigranți aveau încă și mai puține șanse. În ținuturile muntoase grupurile etnice se jefuiau unele pe celălalte, luptând pentru pământ și vite. Vendetele au reapărut, dat fiind că administrația italiană nu mai stătea în calea îndeplinirii acestei datorii sacre. Mai mult, într-o astfel de situație banditismul părea să ofere perspective de carieră rezonabile, cel puțin pentru o vreme. Frații Mesazgi au aderat la el prin intermediul vechii lor vendete de familie, deși probabil că greutățile vieții civile i-au încurajat și ele să reia acest conflict.

Întâmplarea face că guvernatorul districtului, fiul bărbatului care putea fi făcut responsabil pentru moartea tatălui lor, devenise nepopular din același motiv ca și tatăl său, deoarece numise la conducerea satului un membru al unui clan minoritar stabilit în satul Beraquit, dar de obârșie străină. Weldegabriel a fost băgat la închisoare pentru că i s-a opus în numele satului și a fost eliberat după un an, apoi amenințat. Frații au decis să-l omoare pe noul guvernator – ceea ce era legitim după legile vendetei – și în acest scop au divorțat de soțiile lor, pentru ca poliția să nu le pedepsească, redobândind prin asta mobilitatea fără de care proscrișii nu pot opera. L-au împușcat și s-au dus într-o pădure din apropiere, bazându-se pe prieteni și rude în ceea ce privește proviziile. Majoritatea satului îi susținea ca pe niște apărători ai drepturilor acestuia, însă frații nu ar fi putut nicicum să-și offenseze foștii vecini jefuindu-i.

În mod firesc, clanul minoritar și rudele guvernatorului li se opuneau și ajutau autoritățile britanice. Frații Mesazgi au evitat

să-i masacreze, însă au încercat, cu destul de mult succes, să le facă viața imposibilă în zonă. Cei mai mulți dintre ei au plecat, ceea ce le-a adus fraților și mai multă popularitate locală, dar fiind că pământul emigranților devenise acum disponibil pentru ceilalți săteni. Însă restul districtului îi considera niște bandiți obișnuiți, deoarece existau îndoieli în privința legitimității vendetei lor. Erau tolerați deoarece aveau grijă să nu le facă rău oamenilor din zonă care îi lăsau în pace.

Dat fiind că aveau nevoie de un sprijin mai larg, nu în ultimul rând pentru a hărțui familia guvernatorului, frații au început să meargă prin sate, îndemnându-i pe țărani să nu lucreze terenurile atribuite guvernatorului și să le împartă între ei. Printr-o combinație de persuasiune și tactici de forță dozate adecvat, ei au convins mai mulți săteni să denunțe aceste drepturi semif feudale și astfel să pună capăt dreptului stăpânilor la pământ și muncă gratuită în districtul Mereta Sebene. La acest moment, ei au început să fie priviți nu ca simpli bandiți, ci ca bandiți „speciali” sau sociali. Prin urmare, s-au bucurat de protecție împotriva polițiștilor trimiși în zonă împotriva lor – pe cheltuiala sătenilor.

Când polițiștii le-au blocat accesul la sursele de aprovizionare, frații au trebuit să înceapă să jefuiască pe principalul drum regional. Alți bandiți li s-au alăturat. Dar cum jefuirea altor eritreeni ar fi putut să ducă la noi vendete, au preferat să jefuiască italieni. Unul din frați a fost ucis, iar ceilalți doi rămași au început să ucidă orice italian drept răzbunare, dobândind astfel reputația de apărători ai eritreenilor. Deși probabil că nu au ucis mai mult de 11 italieni, isprăvile lor au fost exagerate de opinia locală, care îi credita cu obișnuitele atribute și invulnerabilități eroice ale bandiților sociali. Au devenit un mit. Mai mult, dat fiind că drumurile ajunseseră nesigure pentru șoferii italieni, eritreenii cărora înainte administrația italiană sau cea britanică nu le îngăduise să șofeze au primit permisiunea s-o facă. Acest fapt a fost primit cu bucurie, ca o ameliorare a condiției lor sociale și pentru slujbele care deveneau acum disponibile. Mulți oameni au spus: „Trăiască fiii lui Mesazgi. Ei ne-au dat posibilitatea să conducem mașini”. Frații intraseră în politică.

La acest moment (1948), politica eritreeană era complicată și mai mult de incertitudinea referitoare la viitorul fostei colonii. Apărătorii unității cu Etiopia se opuneau susținătorilor diverselor formule ale unei posibile independențe eritreene. Anumiți unioniști importanți i-au abordat pe bandiți, cerându-le sprijinul, și aproape toți bandiții creștini au acceptat, deoarece asta le oferea senzația de identitate și siguranță împotriva oamenilor predominant musulmani ai independenței. Însă, deși susțineau unirea, frații, ca oameni raționali, nu omorau eritreeni din motive politice, ca să evite vendetele, iar Weldegabriel nu incendia case sau recolte. Susținerea din partea Etiopiei le oferea bandiților nu doar arme și bani, ci și un refugiu de cealaltă parte a graniței. Deși își juca rolul de a teroriza Eritreea să intre în federație cu Etiopia și de a lupta împotriva musulmanilor, Weldegabriel avea grijă să nu se implice pe el și nici districtul lui natal, Mereta Sebena, în lupte care nu îl vizau în mod direct.

Atunci când ONU a votat, în sfârșit, pentru federație, bandiții au pierdut susținerea unioniștilor și a guvernului etiopian. Cei mai mulți au fost amnistiați în 1951, dar Weldegabriel a rezistat până în 1952 și a fost unul din cei 14 bandiți considerați de britanici prea infami ca să li se permită să rămână în Eritreea. Prin urmare, britanicii au aranjat ca acestora să li se ofere azil în Etiopia, unde au primit din partea împăratului niște pământ în provincia Tigré și un stipendiu lunar. Din păcate, acum erau ei străini și țărani din zonă le erau ostili. Împăratul le-a promis pământ cu mai puține probleme, indemnizații mai bune și educație gratuită pentru copii, dar promisiunea nu s-a materializat niciodată. Toți bandiții, în afară de Weldegabriel, au ajuns înapoi în Eritreea.

Și el ar fi putut să se întoarcă în Beraquit, dat fiind că, după ce încetase să mai fie proscris, devenise un membru respectat al comunității. Se recăsătorise cu soția lui, întrucât ea nu mai era în pericol și el nu mai era forțat să hoinărească. Rudele guvernatorului mort, dușmanii lui, erau încă puternice în Mereta Sebena, iar între ele și Weldegabriel și familia lui mai funcționa actul de răzbunare „ochi pentru ochi”. Așa că el a preferat să-și ducă viața în Tigré. A murit la vârsta de 61 de ani, într-un spital din Addis Abeba. În Beraquit s-a ținut o slujbă religioasă pentru el. După cum a relatat

un ziar eritrean, la ea au participat multe notabilități eritreene, iar bocitorii au cântat cântece care îi laudau realizările. Patrioții eritreeni nu se pot hotărî în privința carierei lui Weldegabriel: un bandit pentru oameni, însă unul care a avut un rol esențial în integrarea țării lor în Etiopia. Însă politica lui nu fusese cea a secolului XX. Era politica străveche a lui Robin Hood, care se confruntă cu șeriful din Nottingham.

Pentru occidentalii mileniului al treilea care citesc cronologia unor oameni precum fiii lui Mesazgi, cariera acestora poate să pară stranie și dificil de înțeles. Capitolele care urmează vor ajuta, sper, la explicarea ei.

